

omdat we zo snel waren & hij kon niet slapen
van de jeuk & hij piepte zo hoog
dat niemand het hoorde toen hij stierf

De lichtelijk hypocriete mieren leggen vervolgens uit hoe zij op ethische, zelfs biodynamische wijze luizen uitmelken, om te besluiten met ' & wie ben jij om te oordelen'. De passage herinnert vrolijk aan het revolutionaire elan van Gorters *Pan*.

Zowel in haar essays als in haar gedichten hanteert Dekker vrijwel consequent een montagetechniek, waarbij op het eerste gezicht willekeurige regels, beelden en fragmenten naast elkaar gezet worden, om pas in de loop van de tekst in elkaar te grijpen. Deze methode geeft uitdrukking aan de versnippering van een hedendaags leven dat voortdurend door sterke prikkels wordt bestookt en maar moet zien hoe er een samenhangend verhaal van kan worden gemaakt. Niet echt nieuw, uiteraard, zie het *Passagenwerk* van Walter Benjamin, maar wel effectief, al had het aantal pregnante zinnen omhoog gekund. Van sequenties als deze raak ik niet opgewonden: 'de verjaardag van mensen die vaak naast je zitten / vieren terwijl je van je telefoon naar het computerscherm / en terug kijkt, opnieuw, opnieuw, opnieuw'. Veel gedichten ontberen ieder gevoel voor ritme en klinken als in stukjes geknipt proza. Maar er zijn ook strofen, en zinnen in de essays, die getuigen van de onontkoombare drang iets te zeggen wat ertoe doet:

Ik ben van ver gekomen.
Ik drukte mijn lippen tegen het kroos.
Ik zwom de schoolslag tot mijn knieën braken.

Geslaagde literatuur berust niet op concepten, maar op goede zinnen. In dat opzicht is Dekker nog niet helemaal waar ze moet zijn.

NIKKI DEKKER
Een voorwerp dat nog leeft
Wintertuin, s.l., 2018
88 p. / € 12,50

DEBUUT

EEN BODEM- LOZE KOM

DIRK DE GEEST

BERT VAN RAEMDONCK liet zich de jongste jaren al een paar maal opmerken als beginnend dichter; een selectie voor de Turingwedstrijd, gedichten in *Poëziekrant* en een aantal verzen in *Het Liegend Konijn* zijn alvast visitekaartjes die kunnen tellen. Toch blijft de publicatie van een heuse debuutbundel de eerste echte lakmoesproef.

Die bundel is er nu, en de titel is alleszins veelzeggend: *Hier raken we mij kwijt*. Van Raemdonck is inderdaad bij uitstek geboeid door de manier waarop de identiteit van mensen, eeuwenlang het sluitstuk van de verlichte visie op mens en samenleving, vandaag steeds meer in het gedrang komt. Dat verlies wordt trouwens nogal laconiek voorgesteld, als de vaststelling van een gegeven eerder dan als een nog af te weren bedreiging. Daaraan gekoppeld is er bovendien de spanning tussen het individuele 'mij' en het collectieve 'we', dat misschien wel aan de oorsprong ligt van de nefaste veranderingen die plaatsvinden. En vooral, het 'hier' krijgt in de titel alle aandacht. In de loop van de bundel worden aan die ruimte allerlei betekenissen toegekend, van het onmiddellijke thuis of het dorp tot het Westen of uiteindelijk de poëzie zelf: het is immers uitgerekend in en door de poëtische taal dat de dichter erin slaagt om zijn zelfverlies scherp te stellen. Het gedicht is een boodschap in een fles, maar tegelijk ook de plaats waarin de actuele problemen worden aangesneden.

De bundel is daarom niet toevallig een intrigerend mengsel van relativerende ironische statements enerzijds en ernst anderzijds. Het geheel dient zich trouwens aan als een soort van klassieke tragedie, vijf afdelingen die worden omkaderd door een proloog en een epiloog. Al in de openingsbladzijden wordt de inzet van deze poëzie duidelijk. De dichter onderstreept er zijn eigen precaire positie als individu. Op een haast kinderlijke manier drukt hij zijn verlangen uit naar een betere identiteit; die wordt verbeeld in de geliefde, die als een 'indiaan' verschijnt.

De exotische verbeelding van de westerling – zoals die typisch gestalte heeft gekregen in de romans van Karl May, maar ook in stripverhalen en films – is daarbij uiteraard niet ver weg. Het lyrische ik is zich echter sterk bewust van het naïeve, om niet te zeggen problematische karak-

© Koen Broos

ter van dat soort verlangens. De dichter portretteert zichzelf dan ook herhaaldelijk als de zwakke, 'witte' persoon van het 'Kaukasische' ras. Het zijn vormen van identificatie maar tegelijk ook van stereotypering. Ze fungeren als sjablonen waarin wij als individu dreigen te verdwijnen, maar waaraan wij omgekeerd ook onze vermeende identiteit ontlenen.

De afdelingen die daarop volgen, laten dat cruciale thema op erg diverse manieren resoneren. De eerste reeks legt bijvoorbeeld de klemtoon op de talloze kwalen van deze tijd, waarvan zelfs een heuse 'Inventaris' wordt aangelegd. Erg uiteenlopende uitingen komen hier aan bod, van sigaretten over voeding tot het consumptiegedrag of de kuddegeest, de politieke instabiliteit, de migratiestroom en de internetwinkels: 'Een bol is een soort punt is een soort bodemloze kom.' (De allusies op bol.com zijn duidelijk). Het valt echter op hoe die fenomenen onvermijdelijk worden geassocieerd met het gedrag van mensen, individuen zowel als groepen. Daardoor hebben ze inherent te maken met normen (met wat mag of niet mag, of wat moet) maar ook met verlangens en angsten. Die complexe

dynamiek wordt door Van Raemdonck blootgelegd, met herkenbare voorbeelden maar ook met stevige aforismen.

De vlucht in een traditioneel bestaan blijkt echter allerm minst een oplossing. Noties als 'gemeenschap' en 'geloof' hebben grotendeels hun kracht verloren, en de aloude idealen blijken vandaag holle clichés die niet langer in overeenstemming zijn met de werkelijkheid. Tegenover het landelijke, maar soms krampachtige Bottelare staat de multiculturele werkelijkheid van de stad Gent. Hier komen de paradoxen van deze laatmoderne tijd het meest intens tot uiting. Het lyrische ik ontmoet er tal van vreemdelingen, uiteenlopende nationaliteiten die zoeken te 'blijven' en deel uitmaken van onze samenleving. Omgekeerd droomt dat ik regelmatig van een ander leven, een vorm van evasie die hem paradoxaal genoeg tot vluchteling maakt.

Die spanning tussen waarheid en onzekerheid wordt door Van Raemdonck op indringende wijze vertolkt. Zijn bundel is daardoor een van de vele getuigenissen van deze tijd maar ook een poging om het dichterschap opnieuw actueel en urgent te maken. Hij is zich daarbij bewust van zijn gave om via de taal, via afgemeten zinnen of een goedgekozen beeld situaties op te roepen en te ondermijnen. De paradoxen van ons dagelijkse bestaan worden uitvergroot, en hetzelfde geldt voor de clichés waarvan wij ons als zogenaamd weldenkende mensen bedienen. In die zin combineert de dichter de droge verbaliteit van Paul Bogaert met de kritisch-maatschappelijke ingesteldheid van Frank Keizer. De perfecte dosering is er niet altijd, maar hoe dan ook is *Hier raken we mij kwijt* een garantie dat wij de dichter Van Raemdonck niet snel zullen kwijtraken.

BERT VAN RAEMDONCK

Hier raken we mij kwijt

Polis, Antwerpen, 2019

72 p. / € 20,00

